

TÁRCZA.

ÉVNEGYEDES JELENTÉS A MAGY. NEMZ. MÚZEUM SZÉCHÉNYI ORSZÁGOS KONYVTÁRÁNAK ÁLLAPOTÁRÓL AZ 1907. ÉV III. NEGYEDÉBEN.

I.

A *nyomatványi osztály* anyaga a lefolyt évnegyedben köteles példányokban 2709 db, ajándék útján 108 db, vétel útján 535 db, áttétel útján 1 db, összesen 3353 db nyomatványnyal gyarapodott. Ezenfelül köteles példány czimén beérkezett alapszabály 243 db, gyászjelentés 1448 db, zárszámadás 487 db, egyházi körlevél 23 db, perirat 9 db, hivatalos irat 142 db, műsor 485 db, szinlap 2350 db, falragasz 1790 db, vegyes 690 db, összesen 7667 db aprónyomatvány.

Vételre fordítottatott 5984:29 korona.

Ajándékaikkal a következők gyarapították a nyomatványi osztály anyagát: Barkasy Sándor, Bellevue and allied hospitals New-York (2 db), Bosnyák-hercegovinai országos kormány, Budapesti kereskedelmi és iparkamara (2 db), Délmagyarországi tört. s rég. múzeum-társulat Temesvár, Deutsche akademische Vereinigung Buenos-Ayres, Diószegi Győző Borosjenő, Dunamelléki ref. egyházkerület Vezseny (2 db), Érdújhelyi Menyhért Zenta, Felbermann Louis London, Fenyves Ferencz Nagykanizsa, Fraknoi Vilmos (7 db), Fromm Géza Ráczeke (2 db), Gopcsa László, Grünhut Jenő, Győry Tibor, Havass Rezső, Hermann Antal, Jašii egyetem rektora, Kadlec Karel Praha, Kais. Akademie der Wissenschaften Wien, Kovács László (2 db), Library of Congress Washington (6 db), Löbl Mátyás Wien, M. kir. belügyminiszterium, M. kir. központi statisztikai hivatal (6 db), M. kir. orsz. levéltár (2 db), M. kir. pénzügyminiszterium (4 db), M. kir. posta- s távirda-vezérigazgatóság, Magyar nemzeti múzeumi iroda, Magyar Tudományos Akadémia, Márki Sándor Kolozsvár (2 db), Orsz. magyar

zeneakadémia igazgatósága (3 db), Orsz. vízépítési igazgatóság, Pozsonyi kir. jogakadémia igazgatósága (2 db), Rendőrfőkapitányság, Schwarz Ignác Wien, Statist. Zentralkommission Wien (3 db), Szabó Zoltán (3 db), Szalay Imre (4 db), Thallóczy Lajos Wien, Tolna vm. alispánja Szekszárd (24 db), Vajna Károly, Verseczi múzeum és könyvtár.

A könyvtár helyiségeiben a lefolyt negyedévben 3497 egyén 7862 kötet nyomtatványt használt; kölcsönzés útján pedig 589 egyén 826 kötetet.

A lefolyt negyedévben 665 munka osztályoztatott, a melyekről összesen 742 czédula készült. Kötés alá rendeztetett 140 mű 162 kötetben. A köteles példányok átvételére berendezett helyiségbe ezen idő alatt 600 db csomag érkezett, 341 levél expediatott, a miből 82 db reklamáció volt.

II.

A *kézirattár* ajándék útján 14 db középkori kódex-töredékkel, 4 újkori kézirattal, 8 irodalmi levéllel; — vétel útján 12 újkori kézirattal és 9 irodalmi levéllel gyarapodott.

Az ajándékozók közül Thallóczy Lajos két XVII. századi kéziratot, az Országos Levéltár 10 középkori kódex-töredéket, Major J. Gyula egy zenei kéziratot, Doktorics Miklós egy XIX. századi magyar-német énekgyűjteményt, Mihalik József 4 középkori kódex-töredéket, Roth Lajos Zichy Mihálynak 4 levelét s dr. Frenkel Bertalan 4 irodalmi levelet juttatott a kézirattár birtokába.

Vételre összesen 168 korona fordított. A vásárolt anyagból kiemelendő a »Honvédek királydala«, melynek Mária Dorottya kir. hercegnő által szerzett dallama mint zenei melléklet szerepel boldogult József kir. hercegnek Komócsy Józsefhez írott levele mellett. Az irodalmi levelestár újonnan szerzett darabjai közt gróf Széchenyi István, Kossuth Lajos, Felsőbüki Nagy Pál, Bél Mátyás és Schedel (Toldy) Ferencz levelei szerepelnek.

A kézirattár személyzetének munkássága ez évnegyedben a kézirattári helyiség bútorozásával járó teendők elvégzésére és a kutatók kiszolgálására szorítkozott.

Az évnegyed folyamán 6 esetben kikölcsönöztetett 24 kéziratot, 47 kutató pedig 124 kéziratot és 389 irodalmi levelet használt.

III.

A *hírlaposztály* gyarapodása: *a)* Köteles példányokból: nyomdai kimutatással csomagokban 280 évfolyam, 20.871 szám; számonként — évf. 7.260 szám. *b)* Vásárlás útján (Kováts Lászlótól

15 koronáért) 2 évf. 69 szám. c) Ajándék (u. attól) — évf. 2. szám. Összesen 282 évf. 28.192 szám.

Az évnegyed folyamán a könyvtárban 458 olvasó 835 kötetet, házon kívül 21 olvasó 56 kötetet, összesen 479 egyén 891 kötetet használt.

Czéduláztatott 55 évfolyam, köztük 4 új lap. Átnézett 284 évf. 20.952 lap.

Ama köteles példányok, melyek nyomdai kimutatással (csomagokban) érkeztek be, a növedéknaplóba irattak be, illetőleg a nyilvántartó lapokra vezettettek; a számonként érkezettek hetenként számbavéve, betürendjük szerint elhelyeztettek. A csomagküldeményekben hiányzó hirlapszámok azonnal feljegyeztetvén, reklamáltattak.

IV.

A *levéltár* a lefolyt évnegyedben vétel útján 147 db, ajándék útján 26 db, letét útján 139 db, összesen 312 dbbal gyarapodott. Vételre fordított 590 korona.

A családi levéltárak száma a lefolyt évnegyedben nem gyarapodott. Letét útján a Berzeviczy család berzeviczei ágának levéltára gyarapodott 4 db irattal, melyet dr. Berzeviczy Albert letéteményezett, továbbá a gróf Széchényi család levéltára 135 dbbal, melyet gróf Széchényi Sándor helyezett el. Azonkívül gróf Forgách László és István a Forgách család csákányi és alsókemencei levéltárának iratait négy ládában a már letéteményezett levéltár kiegészítése czéljából tetémenyezték le.

Ajándékaikkal dr. Berzeviczy Albert, Edvi Illés Aladár, Fialowski Lajos, Fraknoi Vilmos, Hajász Pál, a m. kir. országos levéltár és Thallóczy Lajos gyarapították a levéltárat.

A törzsgyűjtemény gyarapodásából a középkori iratokra esik 17 db, az újabkori iratokra 61 db, az 1848/49-es iratok csoportjára 82 db, a czímereslevelek csoportjára 10 db, a gyászjelentések csoportjára 2 db, a pecsétlenyomatok gyűjteményére 1 db.

A nemesi iratok csoportja a következő darabokkal gyarapodott: 1. 1648 ápril 17. Prága. III. Ferdinánd czímereslevele Horváth másképp Margavich György részére. 2. 1655. ápril 12. Pozsony. III. Ferdinánd czímereslevele Stettner János Erich részére. 3. 1677. nov. 10. Bécs. I. Lipót czímereslevele Witkóczy János részére, mellékelve 6 db, a családra vonatkozó nemességi bizonyítvány és irat. 4. 1694. júl. 18. Bécs. I. Lipót czímereslevele Cekus István részére.

A lefolyt évnegyedben 27 kutató 9622 db iratot használt. Kikölcsönözött 3 tértívnyre 126 db irat és 6 db gipszmásolat.

A levéltárban a lefolyt évnegyedben eszközölt nagymérvű bútorozás és a levéltári személyzetnek felváltva történt szabadságolása a folyó munkákat gátlólag befolyásolta. A rendes gyara-

podás feldolgozásán kívül rendeztetett a Kvassay-levegtár kiegészítésére régebben letéteményezett anyag, mely 1 db XIV., 7 db XV., 7 db XVI. századi mohácsi vész előtti oklevelet, 8 db XVI. századi mohácsi vész utáni, 106 db XVII., 357 db XVIII., 31 db XIX. századi iratot, 8 db genealogiai táblát, 3 db rajzot és 14 db elenchust és iratjegyzéket, összesen 542 dbot tartalmaz. Folytattatott a továbbá gr. Barkóczy-levegtár rendezése, melynek végleges befejezése rövid időn belül meg fog történni.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA 1906-BAN.

A könyvtárnokságot a rendes könyvtári munkálatokon kívül, minők a könyvek kötetése, lajstromozása, czédula-katalogus készítése, még egy fontos dolog foglalkoztatta. A könyvtárnak tudvalevőleg egyik becses része az akadémiák és tudományos társulatok kiadványai. Hogy a közönség tájékozhasssa magát, mely akadémiák és tudományos társulatok kiadványai találhatóak a könyvtárban, továbbá minő folyóiratok vannak meg, az Akadémia összes ülése, a főkönyvtárnok indítványára 1905. május 29-én elhatározta, hogy a folyóiratok és időszaki kiadványok jegyzéke kinyomattassék. Ez egyúttal lehetővé teszi a hiányok könnyebb kiegészítését. E jegyzék összeállítására és sajtó alá rendezése különösen igénybe vette a könyvtárnokság munkaidejét. A jegyzék az év folyamán meg is jelent s az Akadémia tagjainak s nagyobb könyvtáraknak és tanintézeteknek meg is küldetett.

A könyvtár rendezéséről a következő adatok tanúskodnak. A rendezett tudománysszakok száma 54 ; ezek 74,750 munkát foglalnak magukban, és pedig :

Bibliographia 1280, Encyklopaedia 155, Philosophia 1697, Mythologia 123, Theologia 4869, Paedagogia 2442, Széptudomány 974, Anthropologia 560, Jogtudomány 1354, Magyar Jogtudomány 1939, Politika 3038, Magyar Politika 2794, Magyar országgyűlés 95, Történelem 6412, Magyar Történelem 3316, Életírás 3301, Földrajz 1115, Magyar Földrajz 606, Térképek 932, Utazás 1379, Statisztika 814, Schematismus 288, Haditudomány 1052, Régészet 1519, Éremtudomány 243, Matematika és csillagászat 1251. Természettudomány 248, Természettan 1043, Vegytan 470, Természetrész 139, Állattan 742, Növénytan 474, Ásvány- és földtan 589, Gazdaságtan 4750, Orvostudomány 2613, Nyelvtudomány 2281, Classica-philologia 896, Görög irodalom 910, Latin irodalom 950, Új-latin irodalom 829, Magyar nyelvészet 630, Régi magyar irodalom 665, Magyar irodalom 5026, Germán irodalmak 1984, Francia irodalom 1067, Olasz irodalom 285, Szláv irodalmak 485, Keleti irodalmak 1946, Incunabulum 402, Akadémiák és társulatok kiadványai 645, Magyar Akadémia kiadványai 386, Magyar folyóiratok 401, Külföldi folyóiratok 306, Bolyaiana 39.

1905-ben a rendezett munkák száma 73,048-at tett. A lefolyt évben mintegy 1760 munkáról készült inventarium, szakkatalogus és általános czédula-katalogus számára czimmás.